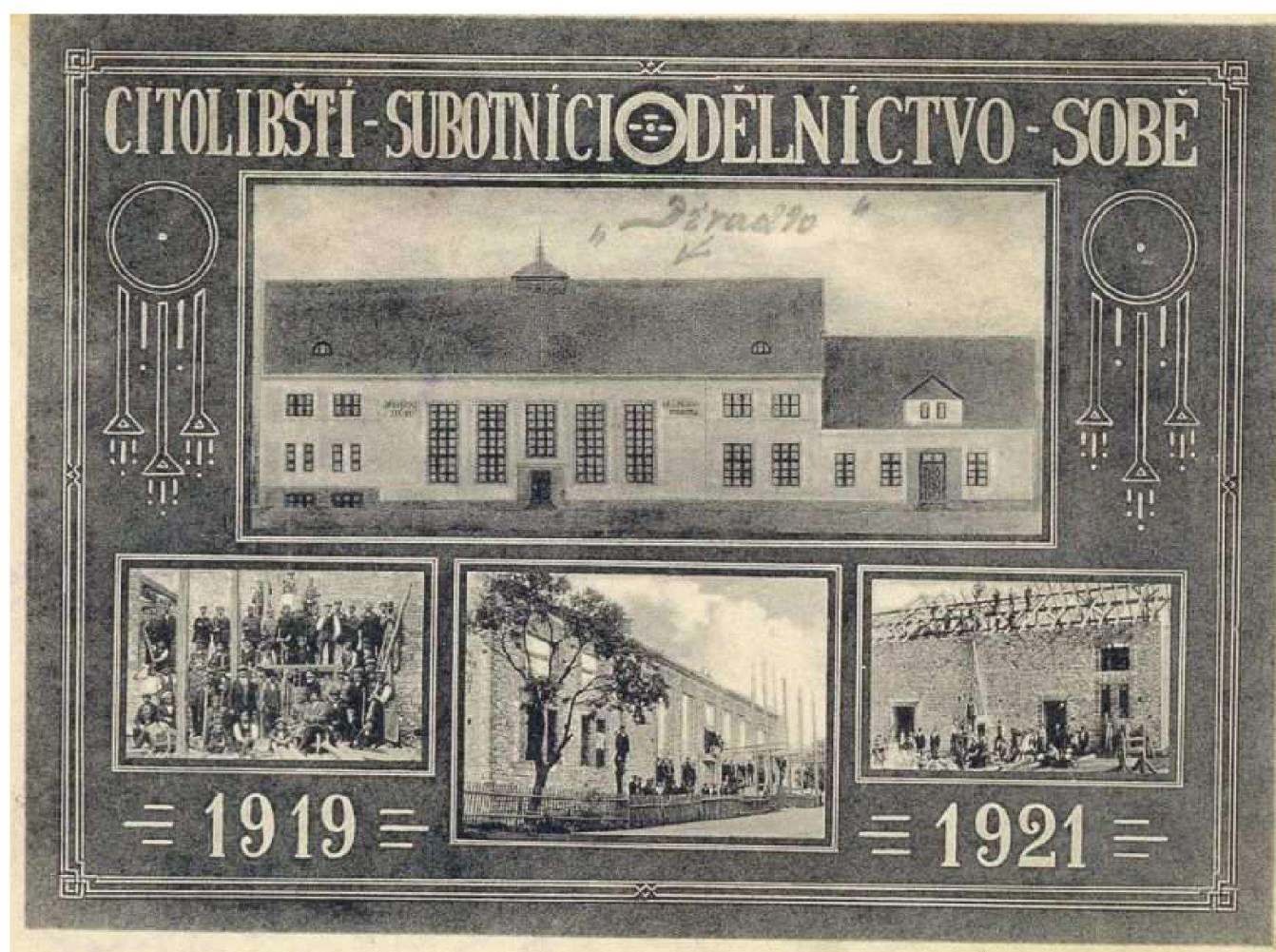

CÍTOLIBSKÝ ZPRAVODAJ

25. ročník, SPECIÁLNÍ VYDÁNÍ, vydáno 4.11.2021

100 LET DĚLNICKÉHO DOMU V CÍTOLIBECH

Dělnický dům

Zeměšská 219, Čítoliby

Základní kámen položen v neděli 18.7.1920 ve 13 hodin

Slavnostní otevření v neděli 18.9.1921 ve 13 hodin

Slavnostní znovuotevření po celkové rekonstrukci v sobotu 24.11.2012 ve 14 hodin

Památková ochrana: Kulturní památka rejst. Č. ÚSKP 43238/5-4867, památkově chráněno

Katalogové číslo: 1000155510

ÚVODEM

Koncem 19. a počátkem 20. století se Louny změnilly ze zemědělského na průmyslové město. V období 1881-1899 vzniklo v Lounech za pražským předměstím dopravní a průmyslové středisko. Rozhodující vliv měla výstavba Pražsko-duckcovské trati, při které vznikly výtupna lokomotiv, lokomotivka a železniční opravny, které v době rozmachu zaměstnávaly kolem 1 200 pracovníků. Počátkem 20. století bylo vybudováno železniční spojení s Rakovníkem, Postoloprty a Litoměřicemi. Založena byla i řada středních podniků. Byly to dva cukrovary: jeden akciový, později nazvaný Valterův, a druhý Rolnický cukrovar. Dále vznikly Schwarzenberský pivovar, jatka, mlékárna, Harmonika a další. Současně existovalo i několik drobných podniků. Uvedený rozvoj měl vliv na přírůstek a profesní složení obyvatel (rozhodující byly dělnické profese) v Lounech, v přilehlých obcích včetně Cítolib. Pro ně a pro jejich rodiny vzrostla potřeba ubytování.

V Lounech byly založeny nové městské čtvrtě s rodinnými a činžovnými domy, např. v Poděbradově ulici, čtvrt' U Matky Boží, Kotěrova kolonie, rodinné domy v tzv. Jeruzalémě, Domov a několik činžovních domů.

Výstavba rodinných domků se uskutečňovala i v okolních obcích města, včetně Cítolib. K první výstavbě v Cítolibech došlo v 90. letech 19. století Na Plevně. Následovala výstavba rodinných domků po 1. světové válce v ulicích Boženy Němcové a Ke Hřišti. Současně po levé straně silnice na Chlumčany vznikla tzv. Vahalova kolonie a proti ní to byly další rodinné domky. Západním směrem se uskutečnila výstavba v ulicích Zeměšská, Postoloprtská, Fügnerova a Vrchlického. Obec se dále rozšiřovala po levé a pravé straně směrem na Louny.

Změnilo se složení místního obyvatelstva, což se projevilo i jiným politickým smýšlením.

V prvních obecních volbách v samostatném státě, které se konaly 15. června 1919, vyhráli v Cítolibech sociální demokraté. V té době byl zrušen sál v restauraci U Svítků (č.p. 35 na Tyršově nám.) a hostinec U Sochorů (č.p. 30 v ul. Skl. Kopřivy) se stal majetkem Sokola. Tím byla omezena možnost schůzování dělnictva.

č.p. 35 bývalý hostinec "U Svítků"

č.p. 30 hostinec „U Sochorů“

ZALOŽENÍ DĚLNICKÉHO DOMU

Pan Ing. Rudolf Sýkora byl jako student svědkem výstavby Dělnického domu a v Kulturním měsíčníku Loun v květnu 1971 uvedl článek s názvem: „Z historie cítolibských subotníků“. Se souhlasem jeho dcery Růženy Horákové je uveden původní text, který je v závorkách doplněn redakcí Cítolibského zpravodaje poznámkami při zpracování a napsán „kurzívou“.

Myšlenka postavit v Cítolibečech společenský objekt s velkým sálem, který by měl tvořit ústřední shromaždiště dělnictva, vznikla brzy po státním převratu v roce 1918.

Hlavním iniciátorem byl první popřevratový cítolibský starosta v období 1919 až 1923, železniční zřízenec Karel Donner (*pozn. bydlel v č.p. 124, ul. Skl. Kopřivy*). Podařilo se mu shromáždit kolem sebe řadu schopných jednotlivců, které dovedl plně zaujmout pro tuto myšlenku. Byli mezi nimi zejména zaměstnanci dílen státních drah v Lounech, bydlící v Cítolibečech, a zemědělství dělníci místního velkostatku. Většinou tehdy byli příslušníci Československé sociální demokracie.

č.p. 124 v dnešní ul. Skl. Kopřivy

Karel Donner

Finanční stránka stavby byla zabezpečena založením Družstva pro výstavbu dělnického domu v Cítolibečech, zapsaného jako společenstvo s ručením omezeným (*tehdejší oficiální název*), které bylo příslušnými orgány schváleno a zapsáno do společenstevního (*tehdejší oficiální název*) rejstříku. Tímto aktem získala stavba svůj oficiální rodný list a zejména jméno „Dělnický dům“, které jí zůstalo v povědomí místních pamětníků dodnes.

Z neúplných dokumentů, které se zachovaly do dnešních dnů, se můžeme dozvědět řadu zajímavých podrobností o této stavbě.

O tom, s jak velkým zájmem se stavba setkala u cítolibské dělnické veřejnosti, svědčí v první řadě velmi rychle stoupající počet členů družstva, výše upsaných podílů a zejména uložené úspory.

Ustavující valná hromada se konala dne 19. září 1919. Doklad o tom se našel v konceptu odpovědi předsedy představenstva Karla Donnera, na rubu dopisu Ústředního svazu družstev ze dne 26. října 1921. Avšak už před touto ustavující valnou hromadou (*o níž jakož i o všech ostatních jsou zápisy nezvěstné*) dne 30. a 31. srpna 1919 přistoupilo do družstva prvních osm členů a jejich počet koncem tohoto roku dosáhl 44 a jimi upsané podíly přestavovaly částku tehdejších 17.195 Kč.

Prvním členem s členským číslem 1 byl Václav Jestřáb, pozdější dlouholetý zaměstnanec Dělnického domu. Po něm následovali: Bohumil Harcer, Karel Hnátek, Jan Tichý, František Stehlík, Václav Janoušek, Rudolf Ingriš a Václav Kopta.

Do roku 1923 dosáhlo družstvo maxima 139 členů, upsané podíly činily 73.620 Kč a členské úspory 222.895,08 Kč. Základní podíl byl 100 Kč, největší počet upsaných podílů jednotlivci byl pět.

Členy prvního pořizujícího představenstva byli: Karel Donner, předseda, Vojtěch Špindler, pokladník, dalšími členy byli Jan Froněk, pozdější první místopředseda, Antonín Štálík, pozdější první jednatel. Jako členové byli Josef Strejček, Josef Beneš, Václav Kopta, Josef Brindler a Rudolf Jelínek.

V roce 1920 bylo započato s nákupem stavebního materiálu (*kamene, cihel a dřeva*), který si vyžádal náklad 77.098,57 Kč. Za stavební místo byl vybrán pozemek, na němž bývala chmelnice místního rolníka Aloise Sochora. Pozemek měl výměru 4 251,6 m² a 10.2.1921 bylo za něj zapláceno 10 674 Kč.

Vypracování stavebních plánů bylo zadáno lounskému staviteli Františku Kozlovi za 1.941 Kč.

František Kozel

V červenci 1920 byl nalámán první kámen ze skály rolníka Šedivého z Líšťan a 18. července 1920 (*pozn. v neděli od 13 hod.*) se konala slavnost položení základního kamene.

Na schůzi představenstva družstva bylo 8. října 1920 ujednáno, že se stavbou bude započato na jaře roku 1921. Následující den 9. října byla na staveništi konána stavební komise.

Deska u vstupu na dnešní poštu

Počátkem roku 1921 byly zadány tesařské práce lounskému tesařskému mistru Ševčíkovi, stavební dozor svěřen cítolibskému staviteli Karlu Maškovi a za stavbyvedoucího vybrán Josef Flek z Líšťan.

Dne 4. dubna 1921 bylo započato se zednickými pracemi, které trvaly do začátku září (*poslední výplata zedníkům byla 4. září*). Společně se zedníky skončili práci i tesaři (*pracující od května*) a pokrývači. Stavební práce na I. etapě byly uskutečněny za pět měsíců, přičemž byl vystavěn sál (280 m²), předsálí (80 m²), jeviště, šatny a galerie s celkovou frontou 36 m.

Mimo to všechny počáteční práce jako lámání kamene, těžba písku a další dokončovací práce, např. truhlářské, zámečnické, natěračské, sklenářské atd., byly prováděny členy družstva. Pracovali o sobotách a nedělích a pojmenovali se „subotníci“ podle ruského výrazu pro dobrovolné sobotní pracovní brigády.

Po dokončení I. etapy stavebních prací připravili cítolibští subotníci, tehdy již členové místní organizace Komunistické strany Československa, slavnostní otevření svého Dělnického domu.

Čsl. zemské četnické velitelství pro Čechy.
Oddělení: Chomutov č. 23.
Stanice v Čitolibech č. 43.

Č. j. 1119

Otevření dělnického
domu v Čitolibech

Okresní správě politické

r

Čitolibech, dne 11. září 1921

Lounech.

Dne 18. září 1921 hodlá pořádati družstvo pro slavnost dělnického domu v Čitolibech a kterým jest velmi zastoupená strana českých komunistů, slavnostní otevření dělnického domu v Čitolibech s tímto programem.

Večer dne 17. 9. 1921 divadelní představení „Spasitelka“ na jevišti a v sále vyslaveného domu, v neděli dne 18. 9. 1921 o 10 h odpoled. slavnostní proslov a otevření domu, odpoledne koncert na nádvoří a večer lánění v sále a noc v sále.

Otevření dělnického domu bude mít vše konaných přípravy a pokud jsem mohl vol hodnověrných osob přijíti respekt slavnostní ráz a že očekávají v případě příznivého počasí značnou návštěvu sousedů a sousedů z okolních obcí.

Politické a stranické projevy nejsou při slavnosti obmyšleny a že lidé očekávají klidný průběh celého podniku.

Věrní přátelé
Jan Soukup.

Okresní správě v Lounech!

Sdružené korporace; stavební družstvo
pro postavení dělnického domu, děl. těl. jednota
místní pol. org. soc. dem. v Citolibech
budou pořádati dne 18. července 1920
slavnost založení základního kamene
dělnického domu v Citolibech ve prospěch
těhož. Pořadatelstvo žádá zdvořile
by jemu povolení k pořádání
slavnosti této uděleno bylo.

V
Citolibech dne 10. července 1920

Obecní úřad v Citolibech.

Žádost podporující se
k příznivému vyřízení.
Citolibech 17. 7. 20

Za sdružené korporace
pořadatele.

Stole Jan. 161 č.
Beneš Josef.

Tehdejší neděle 18. září 1921 byla v Cítolibech svátkem celého širokého okolí. Sešly se tu průvody z různých míst a mnoho dělnických organizací.

**V neděli všichni do Cítolib na slavnost otevření
Dělnického domu, který na paměť svým dětem
postavili tamnější subotníci.**

V čele průvodu kráčel obcí, veden předsedou představenstva družstva Karlem Donnerem a synem Janem cítolibský průkopník socialistických myšlenek, tehdy již třiaosmdesátiletý Antonín Štolc.

Dělnický dům ozdobený zelení vítal účastníky na průčelí nápisem: „Na bránu budoucnosti zabuš směle!“ Po úvodním projevu místopředsedy představenstva Jana Froňka podal historický přehled o stavbě předseda družstva Karel Donner a správce domu Václav Kopta předal klíče zástupkyni mládeže. Ve velkém sále zazněla poprvé recitace básně Čeňka Zemana: Cítolibským subotníkům!

Cítolibští subotníci
v těžké době, v těžké chvíli,
svornou prací do úmoru
měšťáckému světu k vzdoru
vlastní krb si postavili.

Rudou kapli postavili
prostou boha, svaté chasy
jakou nikdy nerozdrť
kapitálu draví chrti,
ani černých pekel d'asi.

A než rok se s rokem sejde,
než zapadne věků v moři,
necht' z těch rukou rabů chudých
tucet vzroste kaplí rudých
od Džbánu až k Rudohoří.

Proletářský asyl hrdý
zbudovali ruku v ruce
posvěcený potem píce,
stánek, z nějž lze každé chvíle
zřídit baštu revoluce.

Kapličku si postavili
přepychu a cetek prostou,
jejich čin necht' vzorem stálým
všechněm bezradným a malý.
Rudé kapličky ať rostou.

Cítolibští subotníci,
proletáři tvrdých pěstí,
svatý slib Vám v ruce kladem
jítí Vaším za příkladem.
Mějte zdar a hodně štěstí!

Poznámka Ing. Sýkory v Kulturním měsíčníku: Báseň byla otištěna v časopisu Průboj, č. 51, ročník XII., dne 15. září 1921. Poprvé byla recitována na slavnosti otevření citolibského Dělnického domu dne 18. září 1921.

Dělníci a básníci

Jako všechen dělnický tisk i Průboj se vyznačoval tím, že měl v řadách čtenářů nadšené reportéry, dopisovatele a že kolem redakce se vytvořil velký okruh spolupracovníků.

V průběhu svého vycházení měl Průboj různou úroveň i úpravu, kterou mu vždy vtiskl redaktor a jeho nejbližší spolupracovníci.

V poválečném období zvlášť kritický a ironický tón udával Čeněk Zeman, který byl v podstatě duší časopisu, ač nikdy přímo časopis neredigoval. Velmi často, velmi zábavnou formou, vtipnými fejetony i verši se vysmíval spolu s dalšími lidovými básníky místní buržoazii. Ve verších se dobře poznávali místní činovníci dalších politických stran. Dodnes jsou básně Zemanovy živé a svěží.

Rovněž Průboj otiskl jedny z prvních veršů tehdy neznámého, mladého básníka Konstantína Biebla, Karla Konráda,

píšícího pod pseudonymem Jan Tábor a mnoho jiných mladých příslušníků komunistické avantgardy v Lounech.

Za těch čtyřicet let, plných bojů i v období rozháraných poměrů před V. sjezdem si zachoval solidní úroveň i li-
nii, vycházel i když likvidátoři usilovali o zvrácení jeho linie a posléze o jeho zastavení.

Po šestileté přestávce začal se vydávat znovu v roce 1936, v době, kdy se bojovalo ve Španělsku, kdy Evropa se chvěla strachem z války, kdy do Loun zalétl řev zfanatizovaných henleinovců ze sousedních měst s německými menšinami. V boji o jednotnou frontu neustával bít na poplach. Ještě vyšlo několik čísel po Mnichovu, z nichž tři byly zkonfiskovány. Průboj byl zastaven. Po osvobození, 15. května 1945 vyšel znovu jako první noviny v úvodu s přísahou za vybudování nového života — „Který musí být vítěznou písní svobodného člověka“.

Průboj

CÍTOLIBSKÝM SUBOTNÍKŮM

Cítolibští subotníci
v těžké době, v těžké chvíli,
svornou prací do úmoru
měšťáckému světu k vzdoru
vlastní krb si postavili.

◆
Proletářský asyl hrdý
zbudovali ruku v ruce,
posvěcený potem pile,
stánek, z nějž lze každé chvíle
zřít baštu revoluce.

◆
Rudou kapli postavili
prostou boha, špaté chasy,
jakou nikdy nerozdrtí
kapitálu draví chrti,
ani černých pekelníků.

Kapličku si pořídili
přepychu a cetek prostou,
jejich čin nechť vzorem stálým
všechněm bezradným a malým —
rudé kapličky ať rostou.

◆
A než rok se s rokem sejde,
než zapadne věků v moři,
nechť z těch rukou rabů chudých
tucet vzroste kaplí rudých
od Žbánu až k Rudohoří.

◆
Cítolibští subotníci,
proletáři tvrdých pěstí,
svatý slib Vám v ruce kladem
jítí Vaším za příkladem. —
Mějte zdar a hodně štěstí!

Citolibští subotníci pořádají 18. července t. r. o 1. hod. odpol. velkou slavnost položení základního kamene ku postavení dělnického domu. Naše soudružská veřejnost neopomene zajistit svojí hromadnou návštěvou shlédnutí nejen vykonanou vlastní práci, ale současně posílí tyto snaživce do té míry, že započaté nadlidské dílo, stavbu dělnického domu, dovedou k úspěšnému provedení. Heslem všech soudruhů a soudružek z kraje budiž: Na shledanou v Citolibech! Zdar citolibským subotníkům!

Finanční situace nedovolovala pokračovat ve stavbě II. etapy, kterou měly být hostinské místnosti, a proto byla odsunuta do roku 1923. V mezidobí byly konány přípravné práce, zajišťován stavební materiál atd. Se stavbou bylo započato 16. dubna 1923 a byla dokončena za

tři a půl měsíce. Celkové náklady činily tehdejších 106.642,35 Kč a mohly být uhrazeny opět z prostředků členů. V té době činily podíly 5.300 kusů a na úsporách byl celkový stav 109.184 Kč. Pořizovací hodnota celé stavby I. i II. etapy činila k 31.12.1923 částku 318.400 Kč.

Ročník XIII., číslo 42. V sobotu 18. října 1919. Jednotlivá čísla 30 haléřů.

Předplatné pro Louny: Na rok korun 15 60, na půl roku 7 60, na čtvrt roku 4 --. Poštou: Na rok kor. 16 60, na půl roku 8 30, na čtvrt roku kor. 4 15.

LOUNSKÝ OBZOR

Redakce a administrace listu: Louny, Komenského nám. 627. Telefon 55. Redakční závěrka ve čtvrtek. Inzeraty platí se předem. Vychází v sobotu

Časopis československé sociálně demokratické strany dělnické pro severozápadní Čechy.
Zodp. redaktor F. Chlouba. Vydavatel jménem vřk. vřb. II. kraje strany soc. dem. v Čechách L. Aust. Tiskem Ant. Štrombacha v Lounech.

Ročník XIII., čís. 53. Cena 70 haléřů. V pátek dne 23. září 1921.

PRŮBOJ

Prostředí všech lidí, spojte se! K. MARX.

Kdo nepřijímá, už není o nic vládně! M. LENIN.

Předplatné pro Louny: Na rok K 32 --, na půl roku K 20 --, na čtvrt roku K 12 --. Poštou: Na rok K 36 --, na půl roku K 22 --, na čtvrt roku K 16 50.

Editor: Jar. Štašek. Vydavatel Fr. Šafler. Hlavní redaktor Fr. Chlouba.

Redakce a administrace listu: Louny, Komenského nám. 627. Telefon 55. Inzeraty platí se předem. Vychází každé úterý a pátek. Cena: v úterý 50 h, v pátek 70 h.

Tiskem Antonína Štormbacha v Lounech, na Valce.

Župní orgán „Československé strany komunistické“ v Lounech.

Po Citolibech následují Veltěže!

Neděle 2. října je dnem Veltěžských subotníků.

INFORMACE A DOPLŇKY REDAKCE Z RŮZNÝCH ZDROJŮ

SUBOTNÍCI

Cítolibští dělníci na stavbě svého Dělnického domu pracovali během týdne večer po pracovní době, v neděli, popř. ve svátek. Vžilo se pro ně pojmenování „subotníci“ podle ruského výrazu „subota“ - sobota. V tehdejší dělnickém hnutí se stal termín „Cítolibští subotníci“ rozšířeným pojmem.

Subotnik, popř. nedělník, byl v Sovětském svazu po revoluci v říjnu 1917 jednou z forem nového vztahu občanů k práci. Šlo o sobotní neplacenou práci nikoliv v řádném zaměstnání, ale o práci v domovské obci, zpravidla při úklidu, rekonstrukci veřejných budov, stavbě škol apod. V prvorepublikovém Československu byla situace odlišná. Žádná firma by nedovolila, aby její zaměstnanci v sobotu pracovali jinde než u svého zaměstnavatele.

DOBOVÝ TISK

Časopis Průboj informoval, že v neděli 18. července 1920 od 13 hod. se koná slavnostní položení základního kamene Dělnického domu v Cítolibečích a zval účastníky z okolí svoláním: „Na shledanou u subotníků v Cítolibečích! Zdar cítolibským subotníkům!“

Časopis Průboj zval dělnictvo ze širokého okolí na slavnostní otevření Dělnického domu na neděli 18. září 1921 ve 13 hod.

KRONIKY

1944: v listopadu dorazili do Cítolib první tzv. národní hosté, což byl oficiální termín pro německé obyvatelstvo okupovaných frontových území, které prchalo před Rudou armádou.

1945: v únoru přicházela druhá vlna národních hostů, tzv. Flüchtinge, (pozn.: uprchlíci, utečenci) převážně z Horního Slezska. V obou letech byli ubytováni na slámě v Dělnickém domě, v sokolovně, na zámku i v soukromí.

1946: Změněn název Dělnického domu na Lidový dům

1951: v lednu se prováděly v Lidovém domě odběry kapky krve,

1953: 27. 10. se konaly hovory s občany. Jednalo se, zda Lidový dům bude patřit Osvětové komisi, Československým statkům nebo Jednotě.

1955: usnesením Místního národního výboru byl Lidový dům předán Osvětové besedě a získal nový název Dům osvěty.

1956: brigádnickou prací v akci „Z“ byla původní prkenná podlaha v hlavním sále nahrazena parketami

1958: v Domě osvěty bylo zřízeno ústřední topení

1960: Provedena přestavba provozních místností pohostinství, které byly odděleny chodbou od klubových místností, aby pivní řeči nerušily činnost kroužků. Dále byla dokončena oprava klozetů, namontovány magnetické divadelní reflektory a nové větráky,

1963: provedena oprava střechy Domu osvěty,

1966: Jednota Podbořany financovala vybudování ústředního topení v pohostinské místnosti

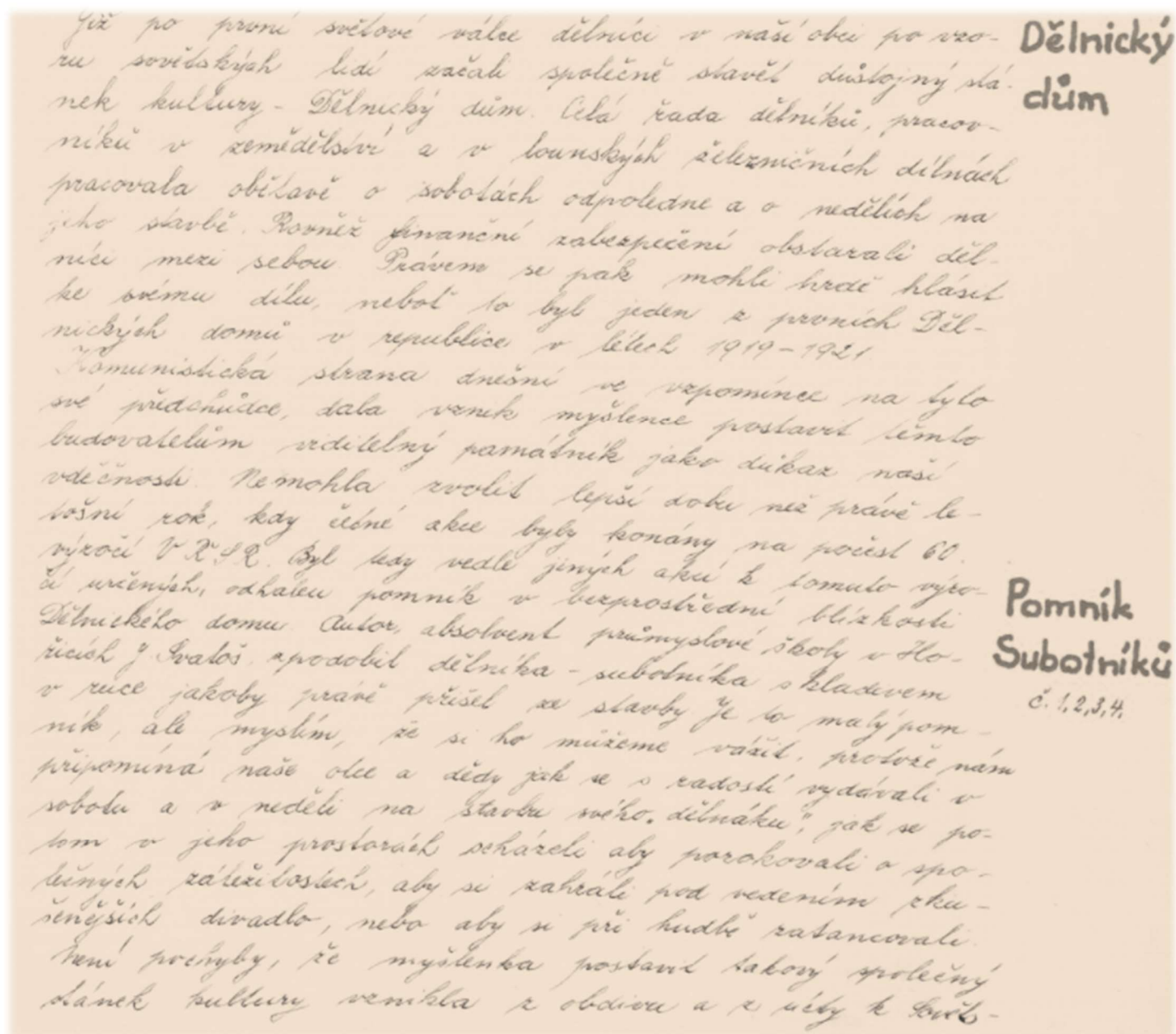
1970: Dne 9. ledna se přestěhoval Místní národní výbor do nových místností nad pohostinstvím Jednoty. Místnosti byly vybaveny novým nábytkem. Dne 21. 3. se ze zámku do nových prostor za jevištěm přestěhovala místní knihovna. Místní řemeslníci zhotovili 4 velké regály na knihy.

1973: ve dnech 22. až 30. 9. probíhala v místní sokolovně výstava 650 let od první zmínky o Cítolibeč. V neděli 23. 9. v 9.30 hod. byla na fasádě Dělnického domu z dnešní Zeměšské ulice umístěna pamětní deska věnovaná subotníkům s nápisem: „Průkopníkům dělnického hnutí v Cítolibeč“, kterou zhotovil akademický sochař Svatoš. Před deskou stojí tři postavy. Jsou to: Gerhard Procházka — člen národního výboru, tajemník Okresního výboru KSČ v Lounech Josef Grünwald a Ing. Václav Dutkovič — předseda cítolibské stranické organizace.

1976: na veřejném plenárním zasedání 14. 4. v době konání XIV. sjezdu KSČ, který se konal ve dnech 12. - 16. 4., bylo schváleno, aby se Čítoliby spolu s Černčicemi, Oborou a Vršovicemi od 1. 5. 1976 připojily k městu Louny pod společným názvem Louny. Po přičlenění k městu Louny byla budova Dělnického domu převzata do správy Společenského a kulturního střediska (SAKS) Louny. Po sloučení se místní knihovna stala odbočkou Okresní knihovny v Lounech.

1977: k 60. výročí Velké říjnové socialistické revoluce v Rusku byl v parku před prodejnou Jednoty odhalen pomník věnovaný čítolibským Subotníkům – budovatelům Dělnického domu. Byla to postava dělníka s kladivem. Autorem sochy byl J. Svatoš.

*skému svazu, k odváre, kterou projevovat lid tak dlouho u-
stiskovaný a nyní ve volnosti budující svou vlast.
Povazují tedy postavení pomníku za dobrý projev díků před-
ně k 60. výročí VŘSR a hladu, psanám o něm v úlo-
klošních, zápisu jako poděkování naší Komunistické stra-
ně, která řídí veřejný život v obci a nemá v dnešní době
lehkou úlohu. Doufám ale, že se jí podaří vyvést život u nás
na bližnou cestu vývoje.*

1979: Městský úřad Louny předpokládal na podzim roku 1981 postavit kino v zahradě při ulici Postoloprtská. Zvažovalo se i postavení sauny v prostorách zahrady.

JINÝ ZDROJ A PAMĚTI NOVÝCH ČLENŮ OBECNÍHO ZASTUPITELSTVA

Dne 31. srpna 1919 byly Okresnímu soudu v Lounech předloženy stanovy Družstva pro vystavění Dělnického domu v Cítolibeč. K jejich schválení došlo Okresním soudem 11. října 1919. Je v nich uvedeno 7 členů představenstva. Jsou tito členové představenstva: Josef Strejček, Jan Froněk, Josef Beneš, Václav Kopta, Josef Brindler, Rudolf Jelínek a Antonín Štálík.

Firm: 1674/19.
Gen: VII. 261/2.

Stanovy

**Družstva pro vystavění dělnického domu
v Cítolibeč,**
zapsaného společenstva s ručením obmezeným.

Firma.

1. Firma společenstva: „Družstvo pro vystavění dělnického domu v Cítolibeč, zapsané společenstvo s ručením obmezeným“.

Účel podniku.

2. Účelem společenstva jest, podporovati živnosti a hospodářství svých členů vystavěním, anebo přizpůsobením, neb najmutím již stávajícího domu na příhodném místě obce Cítolibské.

Dům tento má tvořiti ústřední shromáždětiště dělnictva bez rozdílu národnosti neb vyznání.

Má poskytovat místnosti pro dělnické spolky a společenstva, pro konání dělnických schůzí, přednášek, zábav a divadelních představení a pro různé jiné podniky dělnické, jakož i pro dělnické byty.

V domě tom má býti restaurace, k čemuž nutná koncese buď získána společenstvem, neb nájemcem.

16

Členové představenstva:

Strejček Josef m. p.,
Jan Froněk m. p.,
Beneš Josef m. p.,
Kopta Václav m. p.,
Brindler Josef m. p.,
Jelínek Rudolf m. p.,
Štálík Antonín ml. m. p.

V CITOLIBECH, dne 31. srpna 1919.

Dle rejstříku ošetrovacího čís. 658 se stvrzuje, že pp. Karel Donner, želez. zřízenec, Vojtěch Špindler, mistr kolářský, Josef Strejček, želez. zřízenec, Josef Beneš želez. zřízenec, Josef Brindler, domkář, Jan Froněk, želez. zřiz., Kopta Václav, dělník, Rudolf Jelínek, zámečník a Antonín Štálík ml., truhlář, vesměs z Cítolib, listinu tuto vlastní rukou podepsali.

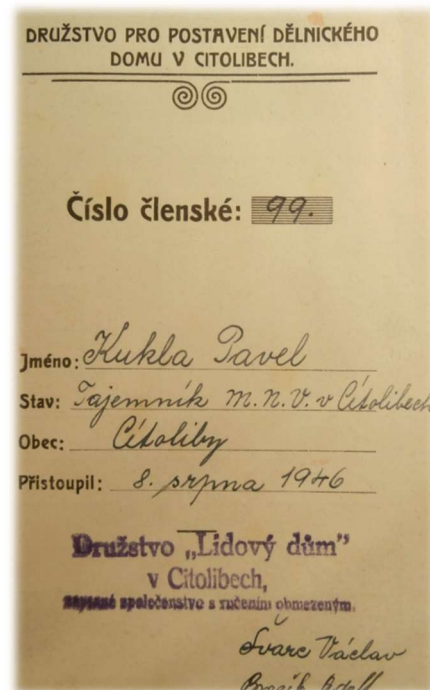
Z kanceláře okres. soudu v Lounech,
odd. VII., dne 11./10. 1919.
Kratochvíl mp., okres. soudce.

Dne **8. srpna 1946** je pro Pavla Kuklu, tajemníka Místního národního výboru, vystaven doklad na přistoupení do družstva „Lidový dům“ s členským číslem 99.

Po vzniku Občanského fóra v Cítolibeč zjišťovali jeho členové názory občanů týkající se osamostatnění obce od Loun. Názor dotazovaných byl pro osamostatnění. Během roku 1990 probíhala jednání s příslušnými orgány a bylo rozhodnuto, aby od 1. 1. 1991 byly Cítoliby samostatné. Ve volbách na podzim roku 1990 bylo zvoleno cítolibské obecní zastupitelstvo. **Od 1.1. 1991 došlo k převzetí veškerého bývalého majetku obce Cítoliby před 1. 5. 1976 zpět pod správu obce.** Obec převzala Dělnický dům v tomto stavu:

- byly odstraněny: krytina střechy nad hlavním sálem (zůstaly pouze krovy a latě), postranní galerie v patře hlavního sálu, v hlavním sále a předsálí parkety a omítky ze stěn vč. elektrické instalace,
- město Louny do rekonstrukce vynaložilo 900 tis. Kč. Počínaje rokem 1991 obec financovala veškeré práce na rekonstrukci z neinvestiční dotace Okresního úřadu Louny. Nově byl položen podkladový beton podlahy hlavního sálu a vztyčeny sloupy pro postranní galerie, po straně hlavního sálu byla v zahradě přistavena kotelna, v době deště stála voda na betonové podlaze hlavního sálu. Projekt rekonstrukce uvažoval s bytem nebo úřadovnou obecního úřadu.

Koncem září 1991 obec ukončila hospodářskou smlouvu s Okresním stavebním podnikem Louny při rekonstrukci. Důvodem ukončení bylo, že Okresní stavební podnik požadoval na zastřešení celého objektu 750 tis. Kč. Tuto částku nemohl poskytnout Okresní úřad ani jako půjčku obci. Bylo potřeba, aby objekt nebyl druhou zimu vystaven povětrnostním vlivům. Obec navázala kontakt se soukromou firmou Kostelecký z Března u Postoloprte, která přislíbila objekt zastřešit za 426 tis. Kč. Zastřešení bylo financováno ve výši 210 tis. Kč z částky 280 tis. Kč, kterou poskytly Energetické závody Louny na zádlažbu po kabelizaci, 90 tis. Kč prodejem č. p. 13, 80 tis. Kč z ušetřených 160 tis. Kč za vypouštění odpadních vod do vod povrchových a 50 tis. Kč z dislokačních poplatků od místních organizací

Dělnický dům

Dělnický dům byl počátkem roku 1991 přenechán do samostatné správy. Ze sálu vstala pouze obvodní stěny a krov. Byly provedeny práce sociálního zařízení, obklopené stěnou nad příslušenstvím. V této je pohostinství a v prvním patře prostory pro byt nebo úřadovnu. Do konce roku 1990 bylo na rekonstrukci vynaloženo 900 000 Kč.

Příčinou roku 1991 si obec musela v neinvestici. Město dalo obecnímu úřadu v Lounech financovat veřejné práce.

Koncem patřila obec ukončila hospodářskou směrnu s obecním stavebním podnikem Louny při rekonstrukci Dělnického domu. Důvodem ukončení byla skutečnost, že OSP Louny požadoval na zastřešení celého objektu 450 000,- Kč. Tuto částku nemohl poskytnout obecní úřad ani jako půjčku obci. Při hledání řešení, protože bylo potřeba, aby objekt mohl dle svého záměru vykonávat pohostinství, navázal v kontaktu s soukromou firmou, která objekt přistavila zastřešit za 426 000,- Kč.

Finanční prostředky na zastřešení se získaly takto:
210 000,- Kč se poskytl z částky 280 000,- Kč, kterou poskytl

Energetické závody Louny na zastřešení pro kabelovou síť.
90 000,- Kč prodávám „Bábořany“

20 000,- Kč - místo 160 000,- Kč zaplatila obec 80 000,- Kč za vy-

poštění odpadních vod do vod povrchových (číslolibský potok)

50 000,- Kč z dotokačních poplatků od místních organizací.

STAVEBNÍ ÚPRAVY

1967: zahájena stavba přístavku pro veřejnou knihovnu (rozvrženo na dva roky), přeložena střecha Osvětového domu, oprava ústředního topení a elektroinstalace.

1969: brigádnicky provedena nástavba nad místnostmi pohostinství Jednoty. Vznikly: kancelář

předsedy, kancelář účetní, zasedací síň, místnost pro civilní obranu, archiv a vysílání místního rozhlasu. Náklad na stavbu činil 127 tis. Kč. V pohostinství Jednoty bylo dokončeno zavedení ústředního topení s prodloužením do nástavby pro Místní národní výbor. Hodnota díla činila 38 tis. Kč.

1970: vybudována přístavba sociálního zařízení v hodnotě 30 tis. Kč.

1971: provedena částečná oprava fasády.

1972: provedeny nátěry oken, dveří a drobné vnitřní úpravy.

1974: postavena nová zeď mezi zahradou Dělnického domu a Postoloprtskou ulicí.

1976: před začleněním pod město Louny byla provedena oprava střechy knihovny. V době začlenění Cítoliby pod město Louny byl Dělnický dům posouzen jako technicky závadný, který vyžaduje rekonstrukci. Činnost v Dělnickém domě byla přerušena. Od tohoto roku do rekonstrukce v letech 2011 a 2012 nebyl Dělnický dům využíván pro společenské účely. Fungovala pouze restaurace Jednoty.

1990: do 30. 4. 1990 Jednota provozovala pohostinství. 1. 5. 1990 byl celý objekt předán Okresnímu stavebnímu podniku v Lounech.

1994: počátkem roku obecní zastupitelstvo rozhodlo po dohodě s Okresní správou spojů o přeměně prostor bývalého pohostinství na poštu s dvěma hovornami a dvěma telefonními budkami. Zhotovení bylo zadáno cítolibské firmě Zdeňka Koptý a staveniště předáno 1. 7. 1994.

1995: zhotoveno topení v předsáli za 61 112 Kč a úpravy předsáli za 578 tis. Kč. Upravené prostory začaly sloužit pro zasedání obecního zastupitelstva. Od 2. 1. 1995 začala fungovat pošta v nových prostorách v Dělnickém domě a současně byl ze zámku do patra přestěhován obecní úřad.

1996: byl opraven štít Dělnického domu za 45 412 Kč a vybudováno sociálního zařízení za 229 955 Kč.

Dělnický dům po opravách v roce 1996

KULTURNÍ ČINNOST A SPOLEČENSKÉ AKCE

Během existence Dělnického domu byly bez ohledu na politickou příslušnost pořádány kulturní a společenské akce, jako např.: divadelní představení cítolibských ochotníků a ochotníků z jiných obcí; představení divadelních souborů z Prahy; plesy (zahrádkářů, požárníků); taneční zábavy (Josefovská, Svazu rodičů a přátel školy; Svazu československo sovětského přátelství, posvícenské zábavy); velikonoční veselice Čs. svazu žen a důchodců; oslavy Mezinárodního dne žen; besídky pionýrů k Mezinárodnímu dni dětí; oslavy I. máje a 9. května; přednášky na politická i odborná témata; výstava růží, ovoce a zeleniny; školení civilní obrany; schůze složek Národní fronty, besedy společenských organizací; vítání občanů aj.

NOVODOBÁ HISTORIE DĚLNICKÉHO DOMU

V roce 2006 proběhla oprava Dělnického domu v celkové hodnotě 1.444 tis. Kč, která byla částečně hrazena z dotace od Ministerstva pro místní rozvoj (670 tis. Kč). Výměnu oken, opravu fasádních omítek a střešní krytiny na přístavku provedla firma Jiří Kreuzmann pod dohledem památkářů a stavebního dohledu Zdeňka Kopty.

V roce 2007 byl na budově zbudován hromosvod v hodnotě 69 tis. Kč. V témže roce se provedly drobné opravy v přístavcích a postupné vyklízení dvora tak, aby zde mohla vzniknout vícefunkční zelená klidová zóna ve středu městyse. Proběhla úprava nádvoří, vysazeny stromy a keře vytvářející příjemné zelené ohraničení zahrady, byly osety trávníky a upraveny chodníky.

V roce 2008 byla pořízena stavební projektová dokumentace ke stavebnímu řízení a připravena žádost o dotaci do Regionálního Operačního Programu Severozápad (ROP SZ), která však byla zamítnuta stejně jako další tři žádosti v následujících letech **2009, 2010 a 2011**.

Vedení městyse Čítoliby se rozhodlo po více než 20-ti letech dokončit opravu Dělnického domu z vlastních prostředků. Rozhodnutí potvrdilo Zastupitelstvo městyse Čítoliby na svém 6. zasedání 25. 10. 2011 odhlasováním rekonstrukce hlavního sálu a přístavku Dělnického domu. Administrací veřejné zakázky byl pověřen Ing. Jan Tomek. Do soutěže se přihlásilo 5 firem: Refilsta Louny, Lounská Stavební Louny, Stavum Louny, PKS Praha, Podhola Podbořany. Vítězem se stala firma Lounská Stavební za cenu 7 951 200,00 Kč.

Účelem novodobé rekonstrukce objektu bylo zprovoznění dosud nevyužitých prostor občanské vybavenosti. Hlavním smyslem projektu bylo „udržet v Cítolibech aktivní život občanů“, kterým není lhostejné, kde žijí, dokáží se společně bavit a tvůrčím způsobem přemýšlet, nebýt izolováni jen za plotem a zdmi svých domků. Tato zásadní rekonstrukce byla provedena za celkovou cenu 9,795 tis. Kč (stavební práce, projektové zpracování, stavební dozor a administrace výběrového řízení) a pořízení vybavení za cenu 960 tis. Kč (židle, stoly, projekce, bar vč. vybavení, zrcadla, schody, věšáky, elektronický zabezpečovací systém, hygienické vybavení). V roce 2013 byl sál dovybaven za cenu 159 tis. Kč (židle, koberce, záclony, vybavení kuchyňky, ubrusy, věšáky, závěsný systém, pódiové závěsy). Společnost Heineken, která měla v pronájmu restauraci nechala na své náklady za 207 tis. Kč zhotovit vybavení sloužící k vyšší úrovni poskytovaných služeb (venkovní pergola, bar v předsáli). Dělnickému domu byla rekonstrukcí navracena společenská funkce, k níž byl určen. Ke znovuotevření došlo 24. 11. 2012.

ZNOVUOTEVŘENÍ CELÉHO DĚLNICKÉHO DOMU

V sobotu 24. 11. 2012 se od 14.00 hod. konalo slavnostní otevření rekonstruovaného Dělnického domu. Úvodem na něm vystoupily mažoretky ze Základní umělecké školy v Lounech. Po nich přečetl Jaroslav Bárta, předseda správní rady nadačního fondu Karla Blažeje Kopřivy, přehlednou informaci o založení. Následovaly krátké projevy starosty obce Petra Jindřicha a stavitele Ing. Jiřího Majera. Přestřižení symbolické pásky starostou Petrem Jindřichem, místostarostkou Jiřinou Novákovou a jednatelem společnosti Lounská stavební Ing. Jiřím Majerem otevřelo prostor pro kulturní program. Odpoledne pokračovalo s Lounskou třináctkou, představily se místní děti, spolky a organizace a večer byl vyhrazen zábavnému pořadu Rádía Blaník, ve kterém vystoupili jako hosté Petra Černocká, Stanislav Hložek, taneční skupina tanečního klubu Luna a další umělci.

SLAVNOSTNÍ OTEVŘENÍ
ZREKONSTRUOVANÉHO KULTURNÍHO CENTRA
DĚLNICKÉHO DOMU
CÍTOLIBY 24. 11. 2012

PROGRAM:

14.00 – 16.00 HODIN
SLAVNOSTNÍ ZAHÁJENÍ PŘESTŘIHNUTÍM PÁSKY, MAŽORETKY,
HISTORIE, PROHLÍDKA KULTURNÍHO CENTRA

16.00 – 18.00 HODIN
LOUNSKÁ 13 DECHOVKA, UKÁZKY MÍSTNÍCH SPOLKŮ A ZŠ CÍTOLIBY

19.00 – 01.00 HODIN
VEČER S RÁDIEM BLANÍK, HOSTÉ PETRA ČERNOCKÁ,
STANISLAV HLOŽEK, HUDEBNÍ SKUPINA ČEJKA BAND

PROVOZ DĚLNICKÉHO DOMU

V roce 2012 a první polovině roku 2013 byl chod Dělnického domu koordinován prostřednictvím manažera, jeho pracovní náplní bylo sjednání akcí, vč. administrativy s tím spojené; fyzická přítomnost v kanceláři úřadu pro zájemce a veřejnost; vyhledávání dotačních titulů využitelných pro provoz Dělnického domu; koordinace spolupráce se zaměstnanci zajišťujícími chod kulturního zařízení (správce, uklízečka, šatnářky), ochrankou při kulturních akcích a provozovatelem občerstvení; příprava sálu před každou sjednanou akcí; osobní účast na sjednaných akcích.

Od července 2013 byla v důsledku tlaku části zastupitelů funkce manažera zrušena a její pracovní náplň byla rozdělena mezi správce, uklízečku, ekonomku, administrativní pracovníci a místostarostku, která za kulturní centrum jednala navenek a koordinovala činnosti spjaté s fungováním sálu.

Kulturní náplň programu sálu zajišťuje kulturní komise. Kancelář úřadu zajišťuje chod kulturního zařízení v rámci své pracovní doby a nad rámec své pracovní náplně.

Provoz byl zahájen 23.11.2012 a do konce roku 2012 se konaly další tři společenské akce. V posledních devíti letech služeb kulturního centra Dělnický dům využívá nejen samotný Městys Cítolibý, ale i místní spolky (SDH Cítolibý, SK Cítolibý, Myslivci, Nadační fond K.B.Kopřivy), Základní škola a Mateřská škola Cítolibý, Restaurace Dělnický dům, Taneční škola a Taneční klub Fénix Louny, hráči badmintonu, cvičenci Kruhového tréninku a Kočárkobiku. Pro představu uvádíme několik zajímavých údajů z jednotlivých let:

2013: 58 akcí; příjmy 296 tis. Kč, provozní výdaje 354 tis. Kč a 322 tis. Kč za nové vchodové dveře, bar na předsálí a opony	2015: 54 akcí; příjmy 190 tis. Kč, provozní výdaje 260 tis. Kč a 51 tis. Kč za opravu podlahy v předsálí
2014: 58 akcí; příjmy 264 tis. Kč, provozní výdaje 444 tis. Kč a 153 tis. Kč za opravu podlahy hlavního sálu, malování jeviště, dokončení opon, odvlhčovač a čistící zóny	2016: 38 akcí; příjmy 163 tis. Kč, provozní výdaje 314 tis. Kč a 337 tis. Kč za nátěr oken a opravu fasády a střechy

2017: 49 akcí; příjmy 207 tis. Kč, provozní výdaje 318 tis. Kč a 20 tis. na pořízení párty stolků, myčky na předsálí, stojanů na sítě a hasicích přístrojů; úvěr ve výši 5 mil. Kč na rekonstrukci byl k 31.12.2017 splacen

2018: 52 akcí; příjmy 206 tis. Kč, provozní výdaje 319 tis. Kč a 37 tis. Kč za dokončení baru v předsálí, mobilní zvukový systém Greenhead a dvou myček sklenic

2019: 56 akcí; příjmy 230 tis. Kč, provozní výdaje 527 tis. Kč a 33 tis. Kč za opravy omítek a podlah sálu

2020: 32 akcí a 23 jich bylo vzhledem k pandemii koronaviru zrušeno; příjmy 76 tis. Kč, provozní výdaje 413 tis. Kč a 988 tis. Kč za nátěry oken (70 tis. Kč), zřízení odvětrávacího kanálku podlahy (49 tis. Kč), horizontální izolace zdiva (309 tis. Kč), opravu podlahy hl. sálu (384 tis. Kč) a malování (176 tis. Kč)

Malý foto náhled do několika z uskutečněných akcí - pořádají se u nás školení, přednášky, křty, plesy, zábavy, koncerty, akce pro děti, taneční tréninky, cvičení, svatby, rodinná setkání, promítání filmů, vítání občánků či divadelní představení, prostory sálu využíváme i jako volební místnost, či pro účely zasedání zastupitelstva městyse.

Ze známých osobností jsme mohli v Dělnickém domě vidět Halinu Pawlowskou, Naďu Konvalinkovou, Věru Martinovou, Zdeňka Šestáka, Pavla Trávníčka, Uršulu Klukovou, Luboše Xavera Veselého, Kateřinu Kornovou, Petru Jindrovou, Hanu Tunovou, Moniku Trávníčkovou, Lukáše Vaculíka, Jitku Sedláčkovou, Vlastimila Vondrušku, Jakuba Smolíka, Ivo Šmoldase s Pepou Štrossem, skupiny Wohnout a Dymytry, Michala Horáčka, Sestry Havelkovy a Zdenku Procházkovou, Ivu Hüttnerovou a Hanku Křížkovou, Zdeňka Trošku a Simonu Klímovou, skupinu Ginevra, Světlanu Nálepkovou, Jana Přeučila, Evu Hruškovou, Jiřího Štědrone a Aleše Cibulku, Irenu Fuchsovou, Petru Soukupovou, Veroniku Senciovou, Alana Novotného, Pavla Oubrama, Lukáše Hejlíka, Zuzanu Dostálovou, Jiřího Resslera či Markétu Lánskou.

KDO TO BYLI

Donnerové

Otec Karla Donnera, Josef Karel, se s první manželkou Karolinou, dcerou šafáře z Alběřic č. p. 1, přestěhovali do Cítolib a zpočátku bydleli v č. p. 31. Zde se jim narodily dvě děti. Později se manželé přestěhovali do č. p. 18, kde přišly na svět další tři děti. Josef Karel Donner je v matrikách narozených uváděn jako vojenský vysloužilce a invalida, který provozoval kupeckou a trafikantskou činnost. Po úmrtí Karoliny, 12.11.1875, se Josef Karel podruhé oženil s Anežkou, dcerou rolníka z Ječovic č. p. 2, okres Slaný. S druhou manželkou měli rovněž pět dětí. Jejich čtvrté dítě, Karel, se narodil 20.4.1882. Zemřel 11.3.1959 na zápal plic. Povoláním byl železniční zřízenec.

Štolcové

Otec Antonína Štolce, rovněž Antonín, přišel do Cítolib jako zámečnický mistr z Kostelce nad Labem. Antonín Štolc, iniciátor socialistických myšlenek, bydlel v č. p. 161. Původním povoláním byl knihkupecký cestující.

František Kozel

Lounský stavitel. Na první ustavující schůzi zastupitelstva byl 2. 5. 1918 v nepřítomnosti zvolen starostou Loun. Funkce se ujal po návratu z armády 25. 9. 1918 a úřadoval pouze v přechodném období do vysání řádných voleb v roce 1919.

Čeněk Zeman

Advokátní úředník v Lounech, zakládající člen Komunistické strany Československa na Lounsku, člen městské rady, přispíval do Lounského obzoru Průboj. Proletářský básník a fejetonista kritizující poměry první republiky.

PODĚKOVÁNÍ

Redakční rada tímto děkuje našemu místnímu badateli Jaroslavu Bártovi. Díky jeho zájmu o místní historii Vám můžeme předávat tolik informací z historie Dělnického domu a bez něho by toto speciální číslo nevzniklo.

Na novodobé historii a fotodokumentaci spolupracovala Blanka Hejlíková.

Shromažďování podkladů o historii Dělnického domu započalo v roce 2013 a o tom, že nebylo jednoduché svědčí i fakt, že po uzávěrce mimořádného čísla zpravodaje pan Bárta objevil fotografii budovy, jak vypadala, když se v roce 1991 znovu dostala do majetku městyse po odloučení od Loun. Obrázek tedy vkládáme jako přílohu:

BUDOU MÍT CÍTOLIBŠTÍ OPĚT SVŮJ KULTURNÍ STÁNEK?

CAUSA DĚLNICKÝ DŮM

Gratulační HLAS č. 5 z 17. 9. 1991

Je mu letos přesně jedenasedmdesát let. Dalo by se říci slušný věk na tak váženého pána. Vzhledem k tomu, že se jedná o budovu, je to teprve mladík. Vzhledem ke stavu, v jakém se nachází – troska. Jevišť, na kterém se kdysi klaněli ochotníci ze souboru Vesna, je téměř zničeno. Nepřítomnost střešní krytiny způsobila značné škody na celém objektu, neboť déšť, sníh a mráz vykonaly své. Jako malý kluk se pamatuji na dětské karnevaly. Tam, kde se před patnácti lety fotografoval maskární rej, je hromada sutin.

Jak se věci měly a budou mít, jsme se zeptali starosty pana Jaroslava Bártu.

„V průběhu dubna 1990 proběhly dle plánu první práce na rekonstrukci dělnického domu v Cítolibečích s tím, že dříve byl dodavatel celého projektu OSP v Lounech a investorem MÚ (MNV) Louny. Po delimitaci k 1. 1. 1991, kdy se stala obec Cítoliby právním subjektem, se s ohledem na finanční situaci obce práce pozastavila. Před listopadem 1989 se měly věci tak, že OSP byla vyčleněna určitá částka s tím, že předají kompletní hotovou stavbu. Nutno podotknout, že střešní krytina byla pouze 3–4 roky stará a přece se sundala. Tašky byly sházeny na zem a odve-

zeny. Tentýž osud pak potkal i celkem kvalitní parkety na sále. Jak jsem se dozvěděl, byla to v nedávné minulosti celkem běžná praxe. Dodavatel stačil přistavět pouze sociální zařízení a pak již přišel listopad roku 1989 a s ním i zmíněné finanční potíže. Dnes se mají věci následovně. Protože peněz má obec velmi málo, požádali jsme o dotaci pana přednostu OÚ Mgr. Kopíce s tím, že jsme poukazovali na žalostný stav dělnického domu i na naši finanční situaci. Bylo nám řečeno, že jsou peníze potřebné k důležitějším investicím, např. na památky I. a II. stupně a peníze jsme tedy nedostali. Když obec spočítá všechny peníze, které jsou nám

k dispozici, bude nám chybět částka cca 150 000 Kčs, o kterou požádáme podzimní shromáždění starostů jako o půjčku. Jak celá věc dopadne, je zatím velkým otazníkem. Na sbírku občanů jsme zatím nepomysleli, neboť než bude celý objekt dokončen, může uplynout i několik let a pro spoustu občanů je tato věc tímto velmi vzdálena. Výhledově chceme mít do zimy „dělňák“ pod střešinou. Až bude celý objekt dokončen, počítáme s otevřením hostince, uvedením sálu do provozu a zřízením bytu pro obecního policistu. Mne samotného na celé věci dělnického domu mrzí, že si nevážíme toho, co vytvořili naši předkové.“

Text a foto:

—vr—

